

L'esquerda més profunda d'un exiliat

Santiago Gorgas

L'any 1957 la periodista i escriptora nordamericana Verna B Carleton va acompanyar la fotògrafa alemanya Gisèle Freund en un viatge al Berlín de la postguerra. Arran del seu activisme polític comunista i el seu origen jueu, Freund s'havia vist forçada a abandonar la seva terra l'any 1933. La necessitat d'entendre i assimilar el passat va portar ambdues amigues a ser testimonis de les alegries, les misèries i els remordiments d'una societat en plena reconstrucció. Inspirada en aquell viatge, Carleton va escriure la novel·la *Retorno a Berlín*, recentment reeditada per Perifèrica & Errata naturae.

La narradora és una dona nordamericana que viatja a bord d'un vell vai-

Verna B Carleton

De mare anglesa i pare d'ascendència alemanya, va néixer el 1914 a New Hampshire, Estats Units, i es va casar a Mèxic, on va viure durant la Segona Guerra Mundial i on freqüentava els cercles artístics dels exiliats alemanys. Allà es va relacionar amb molts dels grans escriptors com Anna Seghers i Egon Erwin Kisch. Va escriure articles per a diversos mitjans com el *Saturday Evening Post* o *The New Yorker*. A París, la seva llar d'adopció, havia conegut Sylvia Beach i Walter Benjamin i s'havia trobat amb moltes personalitats de la vida literària. Fins a la seva mort, el 1967, va ser amiga íntima de la fotògrafa Gisèle Freund, a qui va acompanyar a Alemanya el 1957.

xell a vapor amb destinació a Europa. Allí coneix la Nora i l'Eric Devon, un matrimoni anglès que torna a Londres. Ràpidament estableixen una relació d'amistat. Després de llargues converses, l'Eric li revela que és un refugiat alemany que durant anys ha negat el seu origen pel sentiment de vergonya arran de les atrocitats comeses pel seu país i els seus conciutadans. Aquest és el motiu pel qual viu en un constant estat de nervis i angoixa. No solament ha perdut la seva llengua nativa sinó també la seva identitat. La vergonya de ser alemany, que la seva pròpia gent fos tan atroç, l'han empès a tota una vida de negació i a una lluita constant per trobar alleujament en l'oblit. Tot i el seu esforç, sap que l'actitud de constant fugida difícilment els conduirà cap a la pau interior.

El protagonista d'aquesta història és un home turmentat, ple de malsons i afligit per la incertesa que li produeix el desconeixement de la destinació dels seus familiars. Amb la intenció d'ajudar-lo, la dona nord-americana proposa que Eric i la seva dona l'acompanyin durant la seva visita a Berlín. El retrobament amb la seva germana i els seus familiars significa un xoc emocional inesperat. Eric descobreix, i alhora revela al lector, una inèdita visió del Berlín de finals dels anys cinquanta. La distància entre la realitat ideada des de la llunyania i la realitat d'aquells qui es van quedar i van haver de suportar el règim és enorme. Tothom lamenta que Alemanya estigui dividida en Oriental i Occidental, però la divisió més profunda que cap foraster veu és la que divideix als alemanys que s'hi van que-

Regreso a Berlín

Verna B. Carleton

Perifèrica & Errata nature.

XXXXXXXXXX.

xxxx pàgs., xx €

dar i els que van marxar. Havia de ser impossible per a qualsevol que estigués a l'interior d'Alemanya veure el terror com ho veïem nosaltres des de fora, reflexiona Eric, però això no és excusa a la ceguesa total, l'abjecte servilisme. Van caldre milers de persones per formar les SS i les SA, per dirigir els camps de concentració i totes les forces de repressió als països ocupats. On han anat aquests fanàtics?, es pregunta l'Eric. Segurament es troben per tota Alemanya, treballant pacíficament sense la menor sensació de culpa pel que van fer en el passat. Aquesta gent sense rastre de consciència que pot encendre el gas i assassinar a milions de persones per després dir: "Aquestes mans no són meves. Sóc una eina." Els alemanys que estaven contra el sistema, tant els qui es van exiliar com els que es van quedar a Alemanya, s'enfrontaven al dilema de com gestionar la relació amb els seus compatriotes. *Regreso a Berlín* aborda les dificultats de les persones que, intentant salvar les seves vides, s'exiliaven cap a un lloc aliè i estrany en el qual no tan sol havien de refer la seva vida sinó també lluitar contra la sensació d'haver estat expulsats de la seva pròpia identitat. ⊕